การมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

Citizen Participation and Waste Management Efficiency of Khao Pha Ngam Subdistrict Municipality Maung District Lopburi Province

รัฐพล ศรีธรรมา และ อาจารย์เกวลิน ศีลพิพัฒน์

Rathapon Sritamma and Kevalin Silphiphat, Ph.D.[1]

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1).เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขาพระงามจำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทำสอบที (t-test) การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และ ค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงามอยู่ในระดับสูง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเขาพระงามมีการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับสูง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะของ

เทศบาลตำบลพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย

[1] อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

Abstract

Purposes of this study were 1) to examine the efficiency of waste management of Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality Muang District Lopburi 2) to study citizen participation in waste management of Khao Phra Ngam Municipality Muang District Lopburi 3) to compare citizen participation in waste management of Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality. Muang District Lopburi. and 4) to investigate the correlation between citizen participation. and the efficiency of waste management Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality. Muang District Lopburi.The samples were 392 of residences of Khao Pha Ngam Subdistrict.The data were collectd by questionnaires and analyzed by statistical program. The statistical methods used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA and Pearson product moment correlation coefficient. The statistical level of significance was set at .05.

The result showed that efficiency of Khao Phra Ngam Subdistrict were at the high level.People living in Khao Phra Ngam Subdistrict Municipality had a high level of participation in waste management.The hypothesis testing, was found that samples with different individual factors had no different opinion in waste management.citizen participation was related to waste management efficiency of Khao Phra Ngam Sub-district, Muang District, Lopburi.at the low level.

Keyword: citizen participation, the efficiency of waste management

บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่งของชุมชนทุกประเทศทั่วโลกเพราะมีส่วนสัมพันธ์กับความหนาแน่นของประชากร การประกอบอาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมนั้นๆ จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ในด้านสุขอนามัยของประชาชนและส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมโดยปริมาณขยะในปี 2559 มีประมาณ 27.06 ล้านตัน เพิ่มมากขึ้นจากปี 2555 ที่มีปริมาณขยะเพียง 23.93 ล้านตัน เพิ่มขึ้นคิดเป็น 14 เปอร์เซ็นต์ ภายในระยะเวลาเพียง 5 ปี (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ; 2560) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนและมีภารกิจต้องจัดการสิ่งแวดล้อมในทุกๆด้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการปัญหาขยะและสิ่งแวดล้อมที่กระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งในระดับ ชุมชน และประเทศชาติ

ปัจจุบันเทศบาลตำบลเขาพระงามเป็นเทศบาลขนาดเล็กในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 11,548 คน เทศบาลฯ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง โดยได้มีการกำหนดประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมไว้เป็นส่วนหนึ่งในวิสัยทัศน์ของเทศบาลฯ ว่า “การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน การคัดแยกขยะ การสร้างพื้นที่สีเขียว มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ลดปริมาณมลพิษ ฝุ่นละออง กลิ่น เสียง ไม่ให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัย” นอกจากวิสัยทัศน์ของเทศบาลฯแล้วยังพบว่ายุทธศาสตร์การดำเนินงานของเทศบาลฯ ได้มีการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม เช่น โครงการกำจัดขยะมูลฝอยโดยชุมชนตำบล เขาพระงาม โครงการกำจัดขยะมูลฝอยโดยชุมชน และถนนปลอดถังขยะชุมชนปลอดถังขยะ เป็นต้น จากวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเทศบาลฯ ได้เล็งเห็นความสำคัญและพยายามจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยพยายามเปิดโอกาสให้ชุมชนประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้เกิดผลที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีตัวชี้วัดใดที่แสดงให้เห็นว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลฯ ในทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อสะท้อนให้เห็นความต้องการ และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญให้กับเทศบาลได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย หรือกิจกรรมโครงการต่างๆ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบล เขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชน กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวนรวมทั้งสิ้น 11,548 คน ซึ่งเป็นจำนวนประชากรทั้งหมดของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี (สำนักทะเบียนเทศบาลตำบลเขาพระงาม, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษากรอบแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้**ส่วนที่ 1** ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ อัตราเงินเดือน และระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชน **ส่วนที่ 2** ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน **ส่วนที่ 3** ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 392 ชุด ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำแบบสอบถามวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนและประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มาวิเคราะห์และประมวลผล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (statistical software) แล้วจึงนำผลที่ประมวลได้มาวิเคราะห์เขียนรายงาน และนำเสนอเป็นงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมกับการจัดการขยะ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.21) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติ ($\bar{x}$= 4.23 และ S.D. = .55) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการตัดสินใจ ($\bar{x}$= 4.22 และ S.D. = .58) และ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{x}$= 4.18 และ S.D. =.60) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย

จากการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.23 และ S.D. = .34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวม ($\bar{x}$= 4.25 และ S.D. = .51) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการขนส่ง ($\bar{x}$= 4.24 และ S.D. = .51) และ ด้านการแปรสภาพ กำจัดหรือทำลาย ($\bar{x}$= 4.19 และ S.D. = .52)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 1.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีการส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.6 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีการส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีการมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ด้านการเก็บรวบรวม

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม ในด้านการเก็บรวบรวม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ด้านการขนส่ง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม ในด้านการขนส่ง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

2.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ด้านการแปรสภาพ กำจัดหรือทำลาย

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม ในด้านการแปรสภาพ กำจัด หรือทำลาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย

ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อ.เมือง จ.ลพบุรี ครั้งนี้ โดยศึกษาจากปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเขาพระงาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ ส่วนบุคคลต่อเดือน และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ จำนวน 392 คน มีดังนี้

1. ด้านประสิทธิภาพกระจัดการขยะ พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะของเทศบาลอยู่ในระดับมาก โดยจำแนกแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1.1 ด้านการเก็บรวบรวม พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะ ด้านการเก็บรวบรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า เทศบาลมีถังขยะประเภทต่างๆแยกไว้ให้เห็นชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก ในชุมชนตามซอกหรือซอย ยังคงเป็นถังขยะแบบรวม สำหรับถังขยะแยกประเภทยังพบได้ในเฉพาะเขตเมือง หรือตามสถานที่ ในชุมชนใหญ่ๆ

1.2 ด้านการขนส่ง พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะ ด้านการขนส่ง อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า รถในการเก็บขยะมีสภาพใช้งานได้ดี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก รถที่ใช้ในการเก็บขยะในปัจจุบัน เป็นรถที่ใช้มาแล้วค่อนข้างนาน จึงค่อนข้างจะล้าสมัย ไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมือนรถรุ่นใหม่ๆ

1.3 ด้านการแปรสภาพ กำจัดหรือทำลาย พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการขยะ ด้านการแปรสภาพ กำจัดหรือทำลาย อยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า บ่อขยะของเทศบาลมีสภาพพร้อมใช้งานเป็นปกติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก ปริมาณขยะในแต่วันที่เทศบาลได้ทำการรวบรวมจากทุกๆชุมชน มีปริมาณไม่เท่ากันในแต่วัน หรือในบางวันสภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กำจัดขยะ ทำให้ปริมาณขยะของวันนั้นๆ เหลือสะสมจากวันที่ต้องกำจัด จนต้องนำมากำจัดหรือทำลายในวันถัดไป

2. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก โดยจำแนกแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านการตัดสินใจ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมกับการตัดสินใจกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า เข้าร่วมเวทีประชาคมที่เทศบาลจัด เพื่อเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก การประชุมเวทีประชาคม ยังจัดไม่เป็นประจำและครอบคลุมในทุกๆพื้นที่ของชุมชนตำบลเขาพระงาม ทำให้การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ปัญหายังคงมีในบางพื้นที่

2.2 ด้านการปฏิบัติ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกับการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า การทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัด มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก พื้นที่จุดตั้งขยะในบางจุด ยังมีเศษขยะล้นออกมาจากบริเวณถัง หรือมีการกองขยะไว้ข้างๆถังโดยที่ไม่ใส่ลงไปในถัง

2.3 ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า การได้รับความรู้จากการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก ประชาชนที่เข้ารับการฝึกอบรมยังนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไม่เต็มที่ เพราะยังคงมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามที่ได้รับจากการฝึกอบรม

2.4 ด้านการติดตามและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะเห็นได้ว่า การตอบแบบประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจาก เทศบาลมีการลงพื้นที่เพื่อเก็บแบบประเมินผลการจัดการขยะ น้อยครั้งเกินไป ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบจะเป็นผู้เข้ามารับบริการในสำนักงานเทศบาลเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนที่ห่างไกลจึงไม่สะดวกในการมาตอบแบบสอบถาม

ผลการทดสอบสมมติฐาน สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาในการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน การมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการการมีส่วนร่วมได้ ไม่ยึดหลักเกณฑ์ในการบังคับเข้าร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของประชาชนในแต่ละคน เพราะฉะนั้น ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน จึงมีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเขาพระงาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเพียงกระบวนการหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการขยะของเทศบาล เพราะการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะนอกจากจะอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว ยังต้องประกอบไปด้วยปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น แนวทางการปฏิบัติงานของเทศบาล งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการขยะมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะผลจากการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการจัดการขยะ

ด้านการเก็บรวบรวม เนื่องจากในเขตเทศบาลตำบลเขาพระงาม ยังมีตรอก ซอยบางแห่งยังมีถังขยะชนิดแยกประเภท ตั้งไว้ตามจุดที่รองรับขยะไม่ครบทุกจุด ควรให้เจ้าหน้าที่เทศบาลที่รับผิดชอบในส่วนนี้ ลงพื้นที่สำรวจถังขยะแยกประเภทให้ทราบจำนวนที่ชัดเจนและดำเนินการจัดหาตั้งไว้ที่จุดให้ครบถ้วน

ด้านการขนส่ง เนื่องจากสภาพรถเก็บขยะในปัจจุบันอยู่ในสภาพเก่า ควรให้เทศบาลมีการจัดหางบประมาณในการซื้อรถขยะแบบใหม่ หรือรุ่นใหม่ เพื่อความทันสมัยและการรองรับขยะในปริมาณได้มากขึ้น

ด้านการแปรสภาพ กำจัดและทำลาย เนื่องจากบ่อขยะของเทศบาลยังมีการกำจัดที่ยังไม่ต่อเนื่อง เพราะมีขยะปริมาณสะสมค่อนข้างมาก เทศบาลควรจะมีการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการกำจัดขยะหรือชี้ปัญหาของสภาพบ่อขยะให้ประชาชนได้รับทราบเพื่อจะได้ให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาล

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้านการตัดสินใจ การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้านของทางเทศบาลควรจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบยั่งยืน ประชาชนในเขตพื้นที่สามารถแจ้งปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขได้ครอบคลุมในทุกด้านๆของปัญหาต่อชุมชน

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ เนื่องจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการสร้างรายได้เสริมที่เกิดจากการคัดแยกขยะ เทศบาลควรจะมีการจัดตั้งโครงการเฉพาะเกี่ยวกับขยะ เช่น ธนาคารขยะ เป็นต้น เพื่อเป็นการสะดวกต่อเทศบาลในการคัดแยกประเภทด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษาปัจจัยด้านอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของเทศบาล เช่น ด้านงบประมาณ ด้านแนวทางการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลหรือข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับประสิทธิภาพชัดเจนขึ้น

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรจะมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ชัดเจนขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2547. **การกำจัดขยะมูลฝอยแบบฝังกลบอย่างครบวงจร คู่มือสำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว: กรุงเทพมหานคร

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560 **สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559** โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว: กรุงเทพมหานคร

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2554. **การจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์. 2537. **วิศวกรรมการกำจัดน้ำเสีย เล่มที่ 3**. กรุงเทพมหานคร: มิตรนราการพิมพ์.

ถนอมขวัญ พันธ์สนิท. 2550. **การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนัก พิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง**. กรุงเทพมหานคร: 598 Print.

นพมาศ ธีรเวคิน. 2542. **จิตวิทยาสังคมกับชีวิต.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปภาวรินท์ นาจำปา. 2557. **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2547. **ทัศนคติการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ปรีดา แย้มเจริญวงศ์. 2531. **การจัดการขยะมูลฝอย**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิชัย เอกศิริพงษ์. 2544. **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาชุมชน**

บ้านหลุง ตำบลสระจระเข้ อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยเกริก.

ยุพาพร รูปงาม. 2545. **การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ลักขณา สริวัฒน์. 2544. **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

วัลลภ รัฐฉัตรนนท์. 2557. **เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 5)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วลัยลักษณ์ อัตธีรวงศ์. 2558. **ความคิดเห็นและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง**. วารสาร ธุรกิจปริทัศน์, 7 (2): 41-58; กรกฎาคม – ธันวาคม 2558.

วีรกาล อุปนันท์. 2556. **การศึกษาแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

ทวีวงศ์ ศรีบุรี. 2541. **EIA การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มายด์พับลิชชิ่ง.

สมนึก ชัชวาล. 2543. **รายงานการวิจัยเรื่อง ของเสียจากครัวเรือน: วิถีปฏิบัติและแนวคิดในการจัดการ-แก้ไข**. เชียงใหม่: เชียงใหม่ นพบุรีการพิมพ์.

สาริณีย์ สุวรรณศีลศักดิ์. 2555. **ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน กรณีศึกษา ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักรักษาความสะอาด. 2542. **เทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพมหานคร.

สุพัตรา สุภาพ. 2545. **สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 21)**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรพงษ์ เล็กสมบูรณ์. 2557. **กลยุทธ์การจัดการขยะชุมชนแบบประชาชนมีส่วนร่วม ของเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

องค์การสหประชาชาติ. 2527. **แผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยเรื่องบทบาทประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

อรทัย ก๊กผล. 2552. **คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

อาณัติ ต๊ะปินตา. 2553. **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Cohen , J. M., & Uphoff, N. T. 1981. **Rural Development Participation: Concept and Measuresfor Project Design Implementation and Evaluation**. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for InternationalStudies, Cornell University.

Merriam-Webster.2014. **Merriam-Webster's Collegiate Dictionary.** Massachusetts : Springfield.

Oskamp, S. 1997. **Attitudes and opinions**. New Jersey: Prentice – Hall Inc.

Tchobanoglous, G and and Kreith, F. **Handbook of Solid Waste Management**. 2nd edition. NY: McGraw-Hill, Inc., 2002

Triandis, H. C. 1971. **Attitude and Change**. New York: Wiley.